

REFLECTIE OP HET ADVIES VAN DE
ONDERWIJSRAAD 'RUIM BAAN VOOR LERAREN'

Mbo-docent: een vak apart

In het advies pleit de Raad voor 'een integrale herziening van zowel de opleidingsstructuur als de arbeidsstructuur in het onderwijs waardoor de inzetbaarheid van leraren groter wordt en er meer mogelijkheden ontstaan tot mobiliteit (binnen en tussen onderwijssectoren) en variatie in de loopbaan.' Waar de mobiliteit binnen het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs nu zeer beperkt is, zal met een nieuwe structuur de mobiliteit worden vergroot, waardoor het beroep aantrekkelijker zal worden, is de gedachte van de Onderwijsraad. De basis van deze nieuwe structuur bestaat uit het clusteren van onderwijsbevoegdheden om deze te verbreden en deze te koppelen

DE ROL VAN HET MBO EN DE
MANIER WAAROP MBO-DOCENTEN
WORDEN OPGELEID DIENEN
CENTRAAL TE STAAN

aan specialisaties. Hierdoor zouden schotten (bijvoorbeeld tussen docenten wiskunde, natuurkunde, scheikunde, Nederlands tussen PABO en tweedegraadsleraren etc.) voor een groot deel wegvallen en kunnen docenten veel breder worden ingezet.

Helaas blijft het mbo in het rapport onderbelicht. In het advies wordt

Op 7 november 2018 presenteerde de Onderwijsraad haar advies 'Ruim baan voor leraren', als antwoord op de zorg van het kabinet over het dreigende lerarentekort en om de kwaliteit van de lerarenopleiding te verbeteren. Het advies biedt, ondanks een sterke po/vo toon, veel kansen, ruimte voor professionalisering en loopbaanontwikkeling van leraren; ook richting beroepsonderwijs. Het is aan de sector beroepsonderwijs zelf om daarin samen met initiële lerarenopleidingen de handschoen op te pakken.

DRS. LINDA MEDENDORP, DR. ANDREA KLAEIJSEN,

DRS. JOSÉ VAN DEN BERG, DR. PATRICIA BROUWER

een aantal keer verwezen naar het onderzoek van het Expertisecentrum Beroepsonderwijs (ecbo) over het middelbaar beroepsonderwijs, met name naar het artikel 'Kwaliteit en kwantiteit van leraren - Uitdagingen in de opleidingsstructuur en arbeidsstructuur van het mbo', waarin de uitdagingen in het mbo thematisch worden uitgewerkt. In deze reactie presenteren we enkele belangrijke zaken die ons in het advies zijn opgevallen en die de moeite waard zijn om verder uit te denken.

VERFRISSEND...

Laten we beginnen met de opmerking dat we positief zijn over de basis van het advies. Het wegnemen van de schotten tussen po, vo en mbo en het pleidooi om de focus te leggen op de kern van het beroep – namelijk de »

pedagogisch-didactische basis, kunnen we alleen maar toejuichen. Het is een krachtig, vernieuwend denkkader dat echt een andere kijk op het opleiden van leraren biedt.

...MAAR MBO BLIJFT ONDERBELICHT

In het advies is het middelbaar beroepsonderwijs onderbelicht en krijgt niet de juiste benadering die bij deze onderwijssector past. Naast overeenkomsten, namelijk het belang van een sterke pedagogisch-didactische basis, is er namelijk een wereld van verschil tussen docenten uit het primair-, en voortgezet onderwijs aan de ene, en de mbo-docent aan de andere kant. In het mbo is het opleiden naar vakmanschap een belangrijke dimensie waarbij de verbinding met het regionale bedrijfsleven centraal staat: de kwaliteit om te luisteren naar de wensen en eisen van de arbeidsmarkt waarvoor wordt opgeleid en de vertaling daarvan in opleidingstrajecten. Om die verbinding te kunnen leggen worden in het mbo ook docenten met beroeps- en branchekennis en –vaardigheden aangenomen. Omdat beroeps- en branchekennis en –vaardigheden zo belangrijk in het opleiden van student naar vakmanschap, is het docentschap in het mbo voor velen een tweede loopbaan, of een parallelle loopbaan naast een baan in het bedrijfsleven. Vanuit een mbo perspectief is verbrede opleidingsstructuur zoals de Onderwijsraad die voorstelt vooral relevant als er in de initiële lerarenopleidingen ook aandacht komt voor beroepsagogiek en –didactiek.

REGIONALE SAMENWERKING VOOR BEHOUD VAN (STARTENDE) DOCENTEN

Een ander punt van belang is regionale samenwerking. Niet alleen voor het aantrekken van mbo-docenten is dit een belangrijk punt maar ook voor het behouden van (startende) docenten. De Onderwijsraad geeft aan dat startende docenten ook in het mbo afhaken door

de zogenaamde ‘praktijkschok’. Een goede manier om deze praktijkschok te verkleinen is door ‘Samen Opleiden’. Opleiden en ontwikkelen als gezamenlijke opdracht van lerarenopleidingen en scholen. De ervaringen van de samenwerkingsverbanden opleiden in de school laten sinds 2005 zien, dat juist die samenwerking leidt tot een hogere kwaliteit van leraren en minder uitval na de start. In toenemende mate zien we ook in het mbo regionale samenwerking bij het opleiden van docenten. Visies worden gezamenlijk ontwikkeld, opleidingstrajecten worden in co-creatie ontwikkeld, er wordt gewerkt aan gezamenlijke professionaliseringsprogramma’s en onderzoeksagenda’s. Zeker nu OCW en de sectorraden hebben uitgesproken dat ze willen toewerken naar 100% Samen Opleiden van docenten is het van belang dat dit perspectief bij de uitwerking van het advies meegenomen wordt.

PO, VO, MBO, HBO

Een ander opmerkelijk punt, is dat het mbo gelijk wordt gesteld aan het primair-, en voortgezet onderwijs terwijl er eigenlijk veel meer verwantschap is met het hbo. Deze verwantschap tussen mbo en hbo is op te maken uit belangrijke ontwikkelingen als doorlopende leerlijnen om de doorstroming van mbo naar hbo te bevorderen, het gericht opleiden voor een beroep, een veel volwassener studentpopulatie dan het po/vo, en een gedeelde opdracht om leven lang ontwikkelen van mensen te faciliteren.

KANSEN VOOR EEN AANTREKKELIJK MBO

Ons pleidooi is dat, hoewel het advies van de Onderwijsraad een zeer interessant en verfrissend denkkader biedt, er bij de voortzetting van dit proces veel beter moet worden nagedacht over de rol van het mbo en op de manier waarop mbo-docenten het beste zouden kunnen worden opgeleid. Wanneer deze rol op een goede manier wordt opgepakt en er recht wordt

gedaan aan de bijzondere positionering van het mbo, dan zou dit de mobiliteit van docenten sterk kunnen vergroten. De voorgestane verbreding (via clustering en specialisatie) kan ervoor zorgen dat er in de initiële opleidingen ook aandacht komt voor beroepspe-

TE VAAK VALLEN STARTENDE DOCENTEN UIT DOOR DE ZGN. ‘PRAKTIJKSCHOK’

dagogiek en –didactiek, en dat maakt dat het, als docent in het mbo gaan werken, een interessanter beroepsperspectief kan worden voor studenten die de initiële lerarenopleiding volgen. Dan kan de lijn ook makkelijker worden doorgetrokken van docentschap in het mbo naar docentschap in het hbo. ■

JOSE VAN DEN BERG – MANAGING ONDERZOEKER ECBO EN LID HYBRIDE ALLIANTIE;
ANDREA KLAEIJSEN - ONDERZOEKER BIJ ECBO; PATRICIA BROUWER – MANAGING ONDERZOEKER ECBO EN LID HYBRIDE ALLIANTIE; LINDA MEDENDORP - MANAGING CONSULTANT CINOP EN PROJECTLEIDER KENNISPUNT OPLEIDEN IN DE SCHOOL, MBO RAAD

Bronnen

- > Drs. Linda Medendorp (CINOP), dr. Andrea Klaijssen (ecbo), dr. José van den Berg (ecbo), dr. Patricia Brouwer (ecbo). (2018). *Kwaliteit en kwantiteit van docenten, Uitdagingen in de opleidingsstructuur en arbeidsstructuur van het mbo. Den Bosch: ecbo. Internet: <https://ecbo.nl/portfolio-items/kwaliteit-en-quantiteit-van-docenten/>*
- > Onderwijsraad (2018) *Ruim baan voor leraren. Den Haag. Internet: <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/2018/ruim-baan-voor-leraren/item7699>*